

Hodnocení nové koncepce pořadů s náboženskou tématikou po pěti měsících vysílání

červen 2015

Obsah

Manažerské shrnutí	2
Kvantitativní srovnání	3
Hodnocení vysílání pořadů s duchovní tematikou na vybraných stanicích	4
Český rozhlas Radiožurnál	4
Český rozhlas Dvojka	4
Český rozhlas Vltava	5
Regionální stanice	5
Přílohy	6
Přehled pořadů s duchovním obsahem v květnu 2014 a 2015	6
Výběr osobností v pořadech s duchovní tematikou od ledna do května 2015	7

Manažerské shrnutí

Programové změny, které nastaly od **1. ledna 2015**, vycházely z dlouhodobé analýzy pořadů s náboženskou tematikou. Jedním z podkladů byl také průzkum Evropské vysílací unie (EBU) mezi 25 veřejnoprávními vysílateli z Evropy.

Obecným cílem nové koncepce bylo formovat pořady s náboženskou tematikou směrem k obecnějšímu etickému a spirituálnímu pojetí a s ambicí oslovit i většinového posluchače. Tento záměr s sebou přinesl potřebu sladit často po mnoho let neměnné pořady s náboženskou tematikou s aktuálním formátem a zacílením stanic, které v posledních letech prošly dynamickým vývojem. Jinými slovy formát těchto pořadů už delší dobu zaostával za prostředím, ve kterém byl historicky umístěn. **V tomto směru považujeme novou koncepci za úspěšnou.** Náboženské pořady nemají charakter komunitního vysílání, organicky se začleňují do formátu příslušné stanice. Nechceme nábožensky poučovat, spíš ukazovat určité hodnoty a etické aspekty problémů, které společnost řeší a které média reflektují. Naší ambicí, byť ne primární, je také vzdělávací aspekt, který vyplývá z veřejnoprávního charakteru vysílání.

Dalším cílem bylo napravit některé nedostatky, na které upozornila **analýza doc. Davida Václavíka** za období březen až květen 2013. Jednalo se především o tyto teze:

- Nejasnost v celkové dramaturgii náboženského vysílání ČRo. Nedostatečná koordinace, tematické a formátové překryvy.
- Omezený okruh reprezentantů jednotlivých církví a odborníků a nižší míra názorové plurality.
- Absence dialogu (diskuze) mezi jednotlivými názorovými (nejen náboženskými) proudy.

Z následujícího textu vyplývá, že první dvě teze se daří postupně napravovat. Velmi pozitivní vliv má nový regionální magazín **Mezi nebem a zemí**, který dává pravidelný prostor pro regionální zástupce různých církví a významně rozšiřuje názorovou pluralitu v éteru. Naopak formát věnovaný dialogu mezi jednotlivými názorovými proudy se zatím nepodařilo uvést v život, neboť rozšíření Českého rozhlasu Plus se posunulo na listopad 2015. Do nového Plusu připravujeme týdeník **Vertikála** – padesátiminutovou debatu tří hostů zastupujících různé náboženské a názorové proudy o aktuálních událostech týdne.

Jednou z nejdůležitějších změn byl přesun přímých přenosů **bohoslužeb** ve stejném čase (neděle 9:00 – 10:00) z Dvojky na Vltavu, kde se staly součástí nedělního duchovního bloku. Zatímco ostatní změny proběhly bez větší odezvy, na přesun bohoslužby reagovaly desítky až stovky posluchačů. Proto jsme věnovali mimořádné úsilí komunikaci on-air i off-air ve snaze tyto posluchače navigovat na vysílání Vltavy. Z programového hlediska tuto změnu hodnotíme jako vůbec nejpodařenější. Na Vltavě je ideální prostředí a možnost propojení bohoslužby s jinou kulturní akcí s duchovním obsahem. Příkladem je Velký pátek, kdy po komentované bohoslužbě z kostela Nejsvětějšího Salvátora následoval přímý přenos koncertu z téhož místa. Vltava je otevřená pro liturgické experimenty, například ve spolupráci s Akademickou farností Praha bychom chtěli realizovat bohoslužbu s ars-akustickými prvky. Bohoslužby se dostávají do širšího kulturního kontextu, kde mají své místo v rámci veřejné služby.

Radiožurnál přešel z tematických pořadů, které se zcela vymykaly jeho formátu rolling news, k zařazování příspěvků s duchovní tematikou do proudového vysílání. Dva příspěvky jsou zařazovány pravidelně do sobotního dopoledne, aby posluchači dřívějšího Křesťanského týdeníku nepřišli o tuto tematiku, další příspěvky se objevují ve vysílání v závislosti na aktuálním dění. Je třeba přiznat, že původní záměr, aby jednou týdně byla nočním či dopoledním hostem Radiožurnálu osobnost s výrazným duchovním přesahem, se zatím nedaří bezvýhradně splnit. Považujeme to za úkol pro nejbližší týdeny.

Kvantitativní srovnání

V celkových číslech meziročně došlo k výraznému navýšení minutáže obsahů s duchovní tematikou, což je způsobeno novým magazínem Mezi nebem a zemí, který vysílají všechny regionální stanice:

	KVĚTEN 2014	KVĚTEN 2015
Celoplošné stanice	2 400 minut	2 255 minut
Regionální stanice	500 minut	3 660 minut

TABULKA: Duchovní obsahy ve vysílání ČRo

Seznam pořadů s jejich minutáží je přílohou tohoto materiálu. Z hlediska posluchačského zásahu nám údaje Radioprojektu neumožňují poskytnout přesné údaje, ale kvalifikovaným odhadem je možné konstatovat, že čísla se v meziročním srovnání příliš nezměnila.

Hodnocení vysílání pořadů s duchovní tematikou na vybraných stanicích

V této analýze se věnujeme stanicím, u nichž došlo v souvislosti s novou koncepcí náboženských pořadů k výraznějším změnám programu a vysílacího schématu. S výjimkou Radiožurnálu hodnotíme pouze specializované pořady s duchovní tematikou a stranou ponecháváme standardní zpravodajství a proudové příspěvky, které se této problematice rovněž věnují v závislosti na aktuálním dění.

Český rozhlas Radiožurnál

Duchovním, náboženským a církevně zaměřeným příspěvkům věnuje domácí redakce odpovídající prostor v celkové agendě. Hlavní okruhy témat:

- církevní svátky a události (seriál o Velikonocích a zvycích, včetně bohoslužeb a biřmování...)
- výstupy, které se týkají jednotlivých církví (oprava sv. Víta, církevní restituce, výročí vzniku ČCH...)
- aktivity, které se dotýkají náboženských organizací a připomínají církevní symboly (film o Janu Husovi, výzva k „autopůstu“...)
- politické konotace (otázka Velkého pátku jako státního svátku, vystavení Svatováclavské koruny, spolupráce Charity na vzniku armádního fondu...)
- společenské otázky (ve spolupráci s týmem datažurnalistů jsme vysílali např. jak se mění počet sňatků, jestli se rozpadá tradiční rodina kvůli institutu registrovaného partnerství...)
- samostatné celky (např. reportáž s kaplanem, který nově poskytuje duchovní službu na ruzyňském letišti)

Za prvních pět měsíců bylo v sobotním dopoledni mezi 9:00 a 10:00 zařazeno 46 příspěvků s duchovním obsahem, dodaných Tvůrčí skupinou publicistky, která dříve vytvářela Křesťanský týdeník vysílaný v témže čase. Kontinuita těchto témat tedy v sobotním dopoledni zůstala zachována, stejně tak autorský tým.

Duchovním tématům se Radiožurnál věnoval rovněž v obsáhlejších rozhovorech, například v Hostu Dopoledního Radiožurnálu, Dvaceti minutách Radiožurnálu, Hlavních zprávách či Hostu Večerního Radiožurnálu (viz přílohu).

Český rozhlas Dvojka

Od ledna 2015 bylo přesunuto nedělní vysílání přímých přenosů bohoslužeb (9:00 – 10:00) z Českého rozhlasu Dvojka na Český rozhlas Vltava. Tato změna umožnila Českému rozhlasu Dvojka náležitě programově a dramaturgicky vyprofilovat nedělní dopoledne takovým způsobem, aby více odpovídalo nárokům a požadavkům posluchačské základny stanice a rovněž aby se přiblížilo ostatním víkendovým rozhlasovým žánrům na této stanici.

Etická a duchovní témata však z nedělního dopoledne nevymizela – naopak. Současně s přesunem bohoslužby začala Dvojka vysílat nedělní vydání svého nejoblíbenějšího a nejposlouchanějšího pořadu Jak to vidí. A to ve stejném čase jako ve všední dny – tedy od 8:30 do 9:00 hodin. Jeho průvodci jsou v současné době Ivana Pintířová, sestra Angelika ze společenství Milosrdných sester sv. Karla Boromejského a kněz Dr. Zbigniew Jan Czendlik. Dramaturgyní pořadu je Daniela Brůhová, která řadu let působila v Náboženské redakci Českého rozhlasu. Hosty pořadu byli mimo jiných také páter Tomáš Petráček, herec Jan Potměšil, Šimon Pánek, páter Jan Tichý, spisovatelka Alena Ježková a další.

Náboženské, duchovní tematice je věnován i každý druhý středeční Kontakt Dvojky v čase od 20:00 do 21:00 hodin. Dramaturgyní a současně moderátorkou pořadu je Eva Hůlková, která se na půdě Českého rozhlasu rovněž řadu let věnovala náboženské, církevní tematice. Hosty pořadu byli, mimo jiných, kardinál Miloslav Vlk, Leo Pavlát, Jaroslav Šebek, ale také kardinál Dominik Duka, Joel Ruml a další. Seznam hostů je uveden v příloze.

Ve všednodenním vydání pořadu Jak to vidí pravidelně vyslovují své názory a postoje Tomáš Halík, Václav Malý a od začátku roku 2015 také kardinál Dominik Duka.

Český rozhlas Vltava

Nedělní bohoslužba dramaturgicky zapadla do dopoledního bloku, který je celý věnován duchovní tematice. Sled pořadů Etická knihovna – Liturgický rok – Ranní slovo – Duchovní hudba – Bohoslužba – Varhany dává k dispozici rozsáhlou časovou plochu umožňující prezentovat duchovní tematiku z úhlu filozofického, hudebního, literárního i z pohledu praktikujícího křesťana.

Zajímavé případy nastávají v případě, kdy Duchovní hudba, na kterou bohoslužby bezprostředně navazují, se věnuje jiné liturgii než daná bohoslužba, nebo dokonce i jiné, například židovské víře. Věříme, že pro posluchače to může vést k tolik potřebné toleranci a pochopení jiných než vlastních směrů uvažování.

Publikum Vltavy změnu akceptovalo s pochopením, ojedinělé negativní ohlasy byly vždy spojeny s ateistickým světovým názorem stěžovatelů, zpochybňujícím spiritualitu jako takovou. Některé laické hudební projevy při bohoslužbách nekatolických církví působí na Vltavě trochu exoticky, ale živý charakter přenosu je natolik autentický, že jde spíše o zpestření programu něčím vpravdě „lidským“. Také úroveň kázání, zejména jejich přesah nad utilitárně církevní funkci kolísá a mělo by být naší ambicí hledat takové mluvčí, jejichž kázání může oslovit i nábožensky nepraktikující veřejnost.

U svátečních bohoslužeb se již několikrát podařilo propojit umělecké zaměřením Vltavy s hudebním obsahem liturgie. Nejlépe na Velký pátek 3. dubna, kdy bohoslužbu ze Sv. Salvátora celebrou Tomášem Halíkem doprovázela barokní hudba v autentické interpretaci souboru Capella Regia Musicalis, která pak pokračovala koncertem s novodobými premiérami dvou barokních oratorií. Došlo tím k synergii náboženského a uměleckého obsahu vysílání Vltavy. Podobné projekty připravujeme na Dušičky a Vánoce.

Na zrušení pořadu Slovo mezi nebem a zemí nepřišel od posluchačů jediný negativní obsah. Je zjevné, že tento čas, byť ukotvený ve vltavském schématu po mnoho let, nebyl pro duchovní zamyšlení vhodný, zřejmě vzhledem k typickým činnostem posluchačů v nedělním odpolední. Tento pořad se věnoval i obecnějším, například historickým tématům, které mohou najít posluchači i v jiných vltavských pořadech.

Regionální stanice

Magazín Mezi nebem a zemí splňuje požadavky, které jsme na něj měli. Usilujeme ještě o prohloubení „regionality“, řada příspěvků si nadále zachovává nadregionální charakter (např. pravoslavné Vánoce). Magazín nabízí příspěvky z prostředí různých církví, nejenom křesťanských, včetně skládačky o hinduistickém svátku, telefonátu do budhistického centra, příspěvku o svátku Purim atp. Nelze říci, že by byl někdo protežován či naopak znevýhodněn. V Duchovním slovu se střídají různé denominace, vícekrát zastoupená Církev husitská (3x), Evangelická církev metodistická (2x), další církve zatím po jednom zástupci. Přínosem pořadu je nesporně větší prostor pro regionální zástupce jednotlivých církví. Namátkou můžeme jmenovat Ervína Kukuczku, faráře Československé církve husitské (Žamberk) nebo Petra Vaďuru z Evangelické církve metodistické (Tachov). Detailní seznam osobností je uveden v příloze.

Kromě pořadu „Mezi nebem a zemí“ se ve vysílání regionálních stanic objevují i příspěvky s náboženskou tematikou v rámci proudového vysílání. Např. ČRo Brno zařazuje cca 1x týdně 30minutovou poradnu otce Adolfa Pleskače, cca 1x za dva týdny chodí do vysílání komentovat aktuální dění některý z moravských farářů. ČRo Sever zařazuje několikrát měsíčně do vysílání reportáže s náboženskou tematikou atd.

Přílohy

Přehled pořadů s duchovním obsahem v květnu 2014 a 2015

STANICE	ÚZEMÍ	POŘAD	MINUTÁŽ POŘADU	POČET MĚSÍCI	V MĚSÍČNÍ MINUTÁŽ
KVĚTEN 2014					
Radiožurnál	Celoplošné	Křesťanský týdeník	60	5	300
Radiožurnál	Celoplošné	Doteky víry	60	9	540
Dvojka	Celoplošné	Bohoslužba	60	4	240
Dvojka	Celoplošné	Jak to vidí Tomáš Halík	30	1	30
Plus	Celoplošné	Kořeny (premiéra)	30	4	120
Plus	Celoplošné	Kořeny (reprízy)	30	8	240
Plus	Celoplošné	Zaostřeno na církve (premiéra)	20	1	20
Plus	Celoplošné	Zaostřeno na církve (reprízy)	20	3	60
Plus	Celoplošné	Hovory o náboženství (premiéra)	30	2	60
Plus	Celoplošné	Hovory o náboženství (reprízy)	30	4	120
Vltava	Celoplošné	Ranní úvaha	5	20	100
Vltava	Celoplošné	Liturgický rok	35	4	140
Vltava	Celoplošné	Ranní slovo	25	4	100
Vltava	Celoplošné	Slovo mezi nebem a zemí	30	3	90
Wave	Celoplošné	Hergot	60	4	240
Plzeň	Regionální	Na křesťanské vlně Plzně	60	4	240
Olomouc	Regionální	Slunečnice	20	4	80
Pardubice	Regionální	Myšlenka pro každého	2	4	8
Hradec	Regionální	Slovo na neděli	3	4	12
Budějovice	Regionální	Hosana	25	4	100
Regina	Regionální	Šalom	30	2	60
KVĚTEN 2015					
Dvojka	Celoplošné	Nedělní Jak to vidí	30	5	150
Dvojka	Celoplošné	Jak to vidí Tomáš Halík	30	1	30
Dvojka	Celoplošné	Jak to vidí Václav Malý	30	1	30

Dvojka	Celoplošné	Kontakt s Miloslavem Vlkem	60	1	60
Dvojka	Celoplošné	Kontakt s Františkem Radkovským	60	1	60
Plus	Celoplošné	Kořeny (premiéra)	30	4	120
Plus	Celoplošné	Kořeny (reprízy)	30	8	240
Plus	Celoplošné	Zaostřeno na církve (premiéra)	20	1	20
Plus	Celoplošné	Zaostřeno na církve (reprízy)	20	5	100
Plus	Celoplošné	Hovory o náboženství (premiéra)	30	4	120
Plus	Celoplošné	Hovory o náboženství (reprízy)	30	8	240
Vltava	Celoplošné	Ranní úvaha	5	19	95
Vltava	Celoplošné	Bohoslužba	60	5	300
Vltava	Celoplošné	Liturgický rok	35	5	175
Vltava	Celoplošné	Ranní slovo	25	5	125
Wave	Celoplošné	Hergot	60	5	300
Všechny regiony	Regionální	Mezi nebem a zemí	60	5x12 stanic	3600
Regina	Regionální	Šalom	30	2	60
Radiožurnál	Celoplošné	Host Radiožurnálu (Kantůrková o Husovi)	60	1	60
Radiožurnál	Celoplošné	Příspěvky (souhrnně)	30	1	30

Výběr osobností v pořadech s duchovní tematikou od ledna do května 2015

OSOBNOST	POŘAD	VYSÍLÁNO
RADIOŽURNÁL		
MAREK ORKO VÁCHA, římskokatolický kněz, biolog, přednosta Ústavu lékařské etiky na 3. lékařské fakultě UK	Host Dopoledního Radiožurnálu	Leden
TOMÁŠ STAŘECKÝ, hlavní zvoník v katedrále svatého Víta v Praze	Host Večerního Radiožurnálu	Leden
OTAKÁRO MARIA SCHMIDT, režisér dokumentů o křesťanských řádech a svatých, o filmu Dominikáni a také o Františku z Assisi a svatém Dominiku	Host Večerního Radiožurnálu	Únor
DANIEL HERMAN, bývalý mluvčí České biskupské konference, ministr kultury /KDU – ČSL/, laicizovaný katolický kněz	Publicistika Hlavních zpráv	Březen
HELENA SOUKUPOVÁ, historička a autorka knihy Svatá Anežka Česká - Život a legenda	Host Večerního Radiožurnálu	Duben
MILOSLAV VLK, kardinál, emeritní pražský arcibiskup	Dvacet minut Radiožurnálu	Duben

DOMINIK DUKA, kardinál	Dvacet minut Radiožurnálu	Duben
TOMÁŠ HOLUB, generální sekretář České biskupské konference	Publicistika Hlavních zpráv	Duben
FILIP OUSRATA, teolog, historik	Host Večerního Radiožurnálu	Duben
EVA KANTŮRKOVÁ, spisovatelka a scenáristka o filmové trilogii Jan Hus	Host Dopoledního Radiožurnálu	Květen
DVOJKA		
TOMÁŠ KRAUS, tajemník Federace židovských obcí	Kontakt Dvojky	Leden
DANIEL HERMAN, ministr kultury /KDU – ČSL/, laicizovaný katolický kněz	Kontakt Dvojky	Únor
TOMÁŠ PETRÁČEK, katolický teolog, kněz a církevní historik	Jak to vidí (se sestrou Angelikou)	Únor
VOJTĚCH ELIÁŠ, biskupský vikář a prezident Arcidiecézní charity	Kontakt Dvojky	Únor
LEO PAVLÁT, ředitel Židovského muzea v Praze	Kontakt Dvojky	Únor
JAROSLAV ŠEBEK, Historický ústav Akademie věd, expert na dějiny církve	Kontakt Dvojky	Únor
RADEK TICHÝ, kněz	Jak to vidí (se sestrou Angelikou)	Duben
PAVEL HOŠEK, vedoucí katedry religionistiky Evangelické teologické fakulty UK a kazatel Církve bratrské	Kontakt Dvojky	Duben
FRANTIŠEK RADKOVSKÝ, biskup plzeňský	Kontakt Dvojky	Květen
MILOSLAV VLK, kardinál, emeritní pražský arcibiskup	Kontakt Dvojky	Květen
MICHAL NĚMEČEK, kněz, biskupský vikář pro pastorační	Jak to vidí (se sestrou Angelikou)	Květen

VLTAVA

Duchovní, kteří spolupracovali na bohoslužbách:

VOJTĚCH BASL, BENJAMIN MLÝNEK, P. ZDENĚK WASSERBAUER, TOMÁŠ OLIVERIUS, P. VLADIMÍR KELNAR, PAVEL KLINECKÝ, MONS. JIŘÍ MIKULÁŠEK, ZDENĚK EBERLE, P. DAVID HORÁČEK, JAROSLAV KRATKA, PAVEL COUFAL, P. ZDENĚK MAREŠ, TOMÁŠ TRUSINA, P. TOMÁŠ HALÍK, DAVID TONZAR, TOMÁŠ TYRLÍK, BOHDAN ČANČÍK, FRANTIŠEK RADKOVSKÝ, ROBERT HART, P. RADEK JURNEČKA, MICHAL BALCAR, P. MAREK JARGUS, ALOIS SASSMANN, P. STANISLAV PŘIBYL

Spolupracovníci pořadu Ranní slovo:

JAN SOKOL, IVANA GABRIELA VLKOVÁ OP, LADISLAV HERYÁN, JÁCHYM GONDÁŠ, JIŘÍ BENEŠ, MILOŠ REJCHRT, KAREL SATORIA, TOMÁŠ MOLNÁR, LUDĚK KORPA, JIŘÍ MRÁZEK, PETR POKOORNÝ, PACIFIK MATĚJKA, DANIEL ŽENATÝ

REGIONÁLNÍ STANICE

Pravidelně se opakující osobnosti v pořadu Mezi nebem a zemí:

ERVÍN KUKUCZKA, farář Československé církve husitské (Žamberk); ZBYGNIIEW CZENDLIK, katolická církev (Lanškroun); MAREK ORKO VÁCHA, katolická církev (Lechovice); PETR VAĐURA, Evangelická církev metodistická (Tachov); JAROMÍR ANDRÝSEK, Křesťanský sbor (Český Těšín); VÍTĚZSLAV CHÁN, Církev adventistů sedmého dne (České Budějovice)